

Picură mărunț un fel de burniță, frumusețea unei nopți de iarnă-târzie. De ce pleacă oamenii de pe aici, care sunt problemele societale, cele obiective și cele subiective? Cum sunt contextele personale ale celor care trăiesc pe aici? Există printre blocuri ici-colo stâlpi cu becuri, dar ele nu prea schimbă situația. Se văd lumini galben-palide și câini care speră să găsească ceva printre gunoarie. Rețin când au fost construite aceste blocuri. Era aici un lac, a fost umplut cu moloz. Am intrat odată în nămolul de la margine, ca să văd mai bine o broască... iar încălțăminteaa cea nouă a copilului care eram a rămas bine impregnată de locul acela. Dar era frumos, era soare, era apă, mătasea broaștei mirosea a primăvară. Erau mulți copii pe aici.

În general îmi place să fiu preocupat de aspectele plăcute, de natură & artă, peisaje, arii protejate, plante, animale... sustenabilitate, o teoretică dezvoltare durabilă. Și asta este bine. Dar dacă privești voit în acea direcție, cum poți să te raportezi la o altă parte din realitatea umană a prezentului? Oamenii trec tăcuți, nu multe râsete am auzit azi. Poate că nu m-am dus prin zona care trebuia, poate că am fost doar printre blocuri. 2 oameni vorbeau în maghiară. Alții treceau tăcuți, nu vorbeau nimic între ei. Alții vorbeau română, alții ucraineană, alții tăceau în toate limbile. Un fost elev mă salută în maghiară, de-abia îl recunosc, a trecut un deceniu de atunci. O școală uriașă este închisă, definitiv. O investiție care nici nu știu dacă a fost terminată vreodată, dar acum are deja sparte o parte dintre geamuri. Înțeleg că au fost furate caloriferele și alte asemenea obiecte din interior. Nu era de ce să fie deschisă. Lângă școală limita de viteză este de 30 km/oră. Dar nu a fost cine să facă copiii care să vină aici să învețe.

Nu multe lumini erau aprinse pe unde am umblat azi. Câteva dube parcate, unele nu mai au roți; îmi amintește fără să vreau de frumoasa exprimare: „Băgați site-ul de cultură în dubă!”. Audi/ Opel/ Ford șamd, serii complete de vânzare la preț negociabil. Foarte negociabil. Până și pe panoul de afișaj-reclame scrie că e de vânzare sau de închiriat... Pe stâlpi erau afișe: „cumpărăm păr – 11 martie”. Deci, după 8 martie.

Betoane cenușii, blocuri cu intrări negre, neiluminate. O intrare de bloc e “bătută în scânduri”, și în fața ei a crescut o tufă; sigur trebuie să fie pe dincolo o altă intrare. Unele ferestre de la parter au grilaje, oare care să fie motivul? Alte ferestre au folii de plastic în loc de sticlă la geam, nu mai trăiește ceva uman prin unele dintre acele apartamente. Vezi câte o inscripție de genul:

Bl. C7, nr. 6, sc. 3. Fain. O breșă de vreo 50 cm între două blocuri alăturate, o zonă plină de gunoaie. De dincolo se vede lumina. Pe un balcon erau niște covoare lăsate la uscat; părea că stau acolo de câțiva ani, poate au plecat cei de aici în Italia, Anglia, Spania. „Vând apartament sau dau în chirie”, „Vând apartament”, „Vând garsonieră”. O antenă parabolică picată. Am privit îndesate balcoane închise cu te miri ce improvizație, „garaje” care au tendința să se destrame (primăria X, nr. inventar 2456)... alei strâmte printre garduri afectate. Alei printre noroaie. Era o cușcă de câine în care nu mai era nimic. Printre blocuri sunt delimitate parcele, cu garduri variate; una dintre garduri are și 5 rânduri de sârmă-ghimpată în partea de sus, gen Auschwitz. Fumul din hornurile blocurilor se înalță către cer. Îmi aduce cumva aminte: știi cât de frumos se văd locurile acestea de sus, din avion.

Era liniște, adică era un loc cu prea multă liniște, sâmbătă seara. Se aprinde o lumină într-o construcție unde nu credeai că poate să fie tras curentul. O casă veche rămasă printre blocuri, crunt. Casă de vânzare. Vile mari stau goale, așa cum nu îți puteai imagina. Cele mai frumoase sunt cele moderne-mari, goale și cu obloanele trase. Câte vise ucise, câte speranțe destrămate, câtă muncă investită în nimic? O vilă cu geamuri sparte, o să fie bună pentru cucuvele și lilieci. Îmi place biodiversitatea, ce putere de adaptare are. În spatele blocurilor un cinematograf al trecutului comunist. Doar puțin nu are grijă cineva de acoperiș, imediat tinde betonul să pice, să se destrame sub apă și ghețuri. Am auzit că tavanul este prăbușit, intră de sus lumina și sunt și ceva plante de interior. Din nou, îmi place biodiversitatea, ce putere de adaptare are, nu degeaba sunt copiile îmbunătățite ale modelelor care au supraviețuit oricăror condiții timp de miliarde de ani. Iar dintre toate formele de viață, oricum specia noastră umană este cea mai aparte, cel puțin asta ne place să credem; și când mă gândesc la noi, simt că avem și câteva motive serioase să credem asta.

Pe aici locuiește Micul Prinț, dar cred că îi este frig și probabil că simte și ceva foame. Poate că unul dintre părinți este plecat în Italia, altul în Spania, sau la birt. Îți dai seama cam câtă fericire este în “familie”. Bani nu mai sunt, așa că nu prea mai este nici mâncare. Și asta pe aici, în Uniunea Europeană. Nu am văzut pe jos coji de banane sau de portocale, așa cum erau cândva când nu ne plăcea situația. Micul Prinț are de la cine învăța: aude ce face mama lui prin locurile unde își câștigă existența, aude discuțiile din bar, vede cam ce se întâmplă prin spatele blocurilor. Acolo, pe la containere. Sunt și lucruri frumoase pe aici, spre exemplu Baia Publică – cu sigla Rotary International; pe ușă este un afiș greu lizibil din cauza trecerii timpului: “Închis pe perioadă nedeterminată”, și mai scria ceva. Știam, am auzit de situație; a fost o investiție făcută cu mari eforturi financiare, dar ceva blestem reușește să o omoare. Ceva aberație este în sistemul acesta al realităților locale în care până și cele mai bune intenții – chiar și cele transpuse în realitate – ajung să producă o mizerie încremenită în peisaj.

Pe aici am trecut cândva în urmă cu 2 decenii cu fata cu care ne iubeam pe atunci. Probabil un alt bou a scris cândva pe gard, I love you... și în pofida trecerii anilor, se mai păstra ceva până nu demult. Nu se mai știe ce și cum a fost exact, și pare că este mai bine așa cum este. Cineva trecea pe aici și își amintea strada pe care ai stat: păstrează și acum intrarea de scări pe care ieșea la 5 dimineața, pe la începuturi – când nu îi plăcea tatălui fetei care erai că tinerii rămâneau și noaptea împreună. Ce o să zică vecinii? De atunci au murit toți aceia care aveau timp să comenteze, plus că au mai murit și altele. Unii trăiesc doar aparent. Este oarecum dureros să vezi că este părăsit apartamentul acela... care era cândva atât de altfel. O locuință părăsită este ca o cochilie în care nu mai este prezent melcul.

Mă întâlnesc cu un prieten din copilărie și stăm 5 minute la povești (în maghiară). Îmi zice că acum lucrează la o altă fabrică, nu la cea la care era înainte și unde normele erau atât de perfect stabilite pe model nord-corean încât puteai să lucrezi până mori și tot nu “îți scoteai salariul”... Pe unitatea de produs realizat, aveai 0,000X bani la bucată. Acolo unde lucrează acum este mult mai bine: mare parte a zilelor are de făcut doar 8 ore de muncă, 2 zile pe săptămână trudește câte 10 ore sau ceva mai mult, plus o parte a sâmbetelor. Duminica stă întins în pat, cu ochii în tavan, iar dacă are sâmbăta liber, iese la pescuit și se uită la apă. Soția lui a plecat undeva. Fosta soție, mai exact. El a plecat o vreme la muncă în străinătate, a și adus ceva bani, a avut o nouă “prietenă”, care a plecat la mama naibii imediat când nu mai erau resurse pe care să le spolieze.

Mă întâlnesc cu un alt prieten din copilărie, grafician. Povestim, la fel, în maghiară, cred că nu te mai surprinde. Îmi zice că aici la parter stătea un cunoscut de-al nostru, care s-a spânzurat când afacerile nu mai mergeau. Și îmi mai descrie alte două cazuri. Dar îl fac să discutăm despre altceva.

Oricum, există și motive de optimism: Coafor Diva, Loto Prono, ori conștientizarea faptului că dezastrul este mult mai mare în India sau în Sudan. Sifonerie, se mai vede inscripția. Reclame cu „Sete de Ursus” iar pe intrare scrie clar: Trage! Birt Paradis. Mai încolo este Bar Monaco. Îi cam atârână clanța. Încep unii să spargă sticle pe șosea. Bețivii se întorceau de la locurile care îi țin în viață. Un copilaș mic și singur se juca afară în noaptea târzie. Pe jos era o sticlă de vodcă, goală, și un pet de Golden Brau care arătau că totuși există speranțe și pe aici. Dacă ai băut ceva, poate pare chiar frumos când vezi pe aici cum trece câte o divă bronzată, cu fusta scurtă, care vine dintr-o zonă unde este vară permanent, și grăbită intră printre blocuri; parfumul ei lasă în aer un fel de înșelătoare speranțe, care pot să fie transformate în 3 minute mirifice dacă plătești cotizația: și nici nu costă mult – oricum mult mai puțin decât ceva cu un statut mai stabil.

Se vede că e un loc bine amenajat acesta, cu colectare selectivă a deșeurilor care apoi sunt duse la groapa de gunoi. Un tată ponosit, cu doi copii mici, cară niște bucăți de fier-vechi în noapte, nu se știe de unde veneau, nu se știe unde se duceau. Dacă erai aici, simțeai că ne filmează Tarkowski, îi plăceau aceste frumuseți jalnice.

Îmi zicea prietenul-grafician că dacă voi scrie un articol despre situație, să includ și ceva speranțe la final, ceva ce să îi mobilizeze pe ceilalți oameni, spre exemplu pe el. Îmi zice chiar el asta, care în creațiile lui artistice nu prea lasă loc de așa-ceva, și care mi-a zis cândva că arta nu are rolul să fie ceva frumos ci să trezească sentimente de orice fel. Și trezește.

Te plimbi printre blocuri și poate că îți vin idei edilitare multe și frumoase, problema este însă cu economia și cu atmosfera socială. Grotescul devine deja parte a peisajului acesta kitsch. Ca în alte orașe la fel de pline de viață, și aici ar mai trebui plantați niște palmieri-polari, eventual din plastic gonflabil; sau trasă o fântână arteziană care nu se mai oprește din cântat aceeași melodie. Sigur s-ar putea crea o atmosferă de carnaval de final.

Și totuși!? Omul își face planuri de viitor pe bază de speranțe. Așa că are nevoie de speranțe ca de aer. Unde naiba e speranța care ne ține în viață? Există desigur probleme, dar cu toate acestea, optimismul uman este incurabil, și e bine ca așa să fie. În acest context social există oameni care își au micile lor paradisuri, care sunt fericiți pe o insuliță de uman, oază pe care au avut capacitatea să o creeze, mai mult sau mai puțin izolat de "restul". Relații interumane echilibrate, dragostea-iubirea, arta, cărțile, știința pot să reprezinte zone în care sufletul uman persistă și se poate chiar să înflorească, exact ca un cactus în deșert. Există amintiri cu prietenii adevărate – cele puține, cu plimbări pe munte, cu citirea unui poem care să te facă să înțelegi ceva ce nu percepeai; și din toate acestea se naște speranța... că ele pot din nou exista. Că poate să fie primăvară în suflete, indiferent de atmosfera de afară. Iar dacă ai acea seninătate în tine, ce te mai poate deranja: pot să pice toate, oricum, simple betoane. Crezi că îi mai interesează pe oameni cine e la guvernare? Mai bagă ei în seamă resturi de afișe electorale, Votați Vasile... Votați Nicolae, Senatorul Nostru...? Mai bine se ocupă de oaza care îi ține în viață. O tufă de trandafir are frunze uscate-verzi, din vara care a trecut... înainte de iarna asta aflată pe terminate. Și pare că în ea revine cumva viața.

E bine că nu ai ieșit la plimbare. E noapte și rece și umezeală și nu se văd stelele deloc. Îmi închipui că ai ajuns să cunoști bine locurile acestea în peste 20 de ani. Îmi este frig fără tine, afară. Te-am văzut acolo unde erai și acolo unde nu erai. La miezul-noptii am trecut pe lângă trei containere de gunoi și te-am sunat să îți mulțumesc încă odată pentru că existi, așa cum ești, oriunde te-ai afla. Te priveam în ochi, iar tu ai tras puțin perdeaua... becul dintre blocuri îți lumina fața. Iar tu îmi povesteai: "Îmi aduc aminte de cartier din vremea când erau mai mulți copaci decât garaje, era mai multe verde decât gri. Abia așteptam să-mi termin temele și să ies cu bicicleta să fac o tură de cartier. Era un fel de paradis, ce puteam să-mi doresc mai mult. Era frumos să fii copil în acele timpuri. Peter, cred că știi de ce pleacă oamenii. Ei cred că dacă pleacă undeva departe, problemele lor vor dispărea, dar e o iluzie. Echilibrul trebuie să fie în individ, numai așa îl poate lua cu el, oriunde, oricând. Plecarea e un fel de fugă. Plec și atât, dar mă iau cu mine, cu greutatea mea, de aceea nu putem niciodată pleca definitiv. Să pleci în nimic, asta da tristețe. Îmi place cum ai formulat, oază în deșert." Iar mai apoi, ca lucrurile să nu fie lipsite de contradicție, îmi zici că ai pleca de aici, sau am pleca...

Cât de diferită este lumea dacă o privim din perspectiva noastră care se creează prin interacțiune sau o privesc doar din perspectiva mea... ori o privești tu, singură? Dacă ne plimbăm împreună, impresiile pe care ni le lăsa aceeași realitate fizică și societală a momentului – erau totalmente diferite, dependente de interacțiunea noastră sufletească, de toanele noastre care se combină aleator. Realitatea desigur nu este modificată de ceea ce noi simțim pe moment, dar este interpretată totalmente diferit de softul de procesare a informațiilor care este creierul nostru, iar de când am devenit apropiați – sufletul nostru comun. Omul, ființă care are pretenții că ar gândi rațional, totuși este o făptură puternic subiectivă, care reinterpretează realitatea la un mod frecvent, iar influențele provin nu doar de la serile morocânoase de iarnă versus dimineți de primăvară înflorită, cât mai ales de la ceva anume ce avem în suflet, pe moment. Așadar, lumea din jur, pe lângă realitățile ei obiective, este cel puțin la fel de mult ceea ce proiectăm noi asupra ei, din ceva ce este uman în noi. Îți mulțumesc că existi.

AUTOR:

[dr. Peter Lengyel](#)